Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 10 Sreda, 3. februarja 1937 Leto XII

Bolgarija in Jugoslavija

Ob podpisu pakta o večnem prijateljstvu

V nedeljo, 24. januarja se je izvršil zgodovinski dogodek v Beogradu. Jugoslavija in Bolgarija sta podpisali pakt o večnem prijateljstvu med Bolgarijo in Jugoslavijo, kakor vobče imenujejo ta sporazum.

Balkan je veljal že pred vojno za ognjišče vojn, ker posamezne balkanske državice, ki so se druga za drugo osvobajale izpod turškega gospodstva, niso umele, da bi bilo mnogo bolj koristno zanje sodelovanje, kakor prepiri med njimi, ki so jih netile med njimi iz sebičnih namenov imperialistične velesile. Evropski in ruski imperializem je neprestano netil do svetovne vojne in še pozneje razprtije na Balkanu. Balkanske državice so nasedale zapeljivim vabam in obljubam ter se klale med seboj. Splošno geslo Balkan balkanskim narodom se sploh ni moglo uveljaviti, kakor je bilo nujno potrebno in bi bilo koristno Balkanu in njegovim narodom. S paktom med Jugoslavijo in Bolgarijo se okrepi tudi Zveza balkanskih držav in mala antanta, ki že doslej veljata v mednarodni politiki kot precej tehten politični faktor.

Naša želja ob tej priliki je, da ostane sporazum pakt večnega prijateljstva med obema državama trajen. Pakt, ki mora biti iskren, je pa treba negovati. Treba je poživiti gospodarsko in politično sodelovanje, ki ju doslej ni bilo v dovoljni meri. **Pospeševati je treba zlasti kulturno sodelovanje, ki ga doslej dejansko sploh ni bilo. Predvsem pa je potrebno, da se narodoma v obeh državah dajo svoboščine, ki bodo jamčile, da tudi sama sodelujeta politično in kulturno ter se polagoma stopita v ideološko edinico.** To je bistven pogoj, če hočemo ohraniti večno prijateljstvo z bratsko državo ali pravzaprav z bratskim narodom bolgarskim. Zakaj, ne bi bilo dovolj, če se ustvarjajo dobri odnošaji samo med gospodarstveniki, dobri odnošaji zaradi nevarnosti ob vojnih konfliktih ali zaradi visoke diplomacije. Več je treba. Uvesti je treba v sodelovanje oba naroda v gornjem zmislu. Vemo sicer, da državljani Jugoslavije in Bolgarije nimajo med seboj, razen hujskačev, ki jih najemajo tuje sile, nikakršnih nasprotstev, toda duševnega in ideološkega sodelovanja doslej ni bilo v pravem pomenu besede, ker je že historijski razvoj leta in leta ni združeval. Večno prijateljstvo pa sloni predvsem na duhovni enotnosti, če je pravo.

Razumljivo je, da se iz prijateljskih odnošajev mora razvijati polagoma gospodarsko in politično sodelovanje, kar pomeni utrditev principa Balkan balkanskim narodom. **Uverjeni smo pa, da bo pakt prinesel prepotrebne uspehe konsolidacije na Balkanu samo, če bosta oba naroda mogla v svobodi iskreno sodelovati.**

Vojaška vlada na Japonskem

[illegible]

Japonsko vlado sestavlja bivši vojni minister general Hayshi. Podpirali ga bosta vojska in mornarica. Novi predsednik vlade je sicer zmeren liberalec, vendar pa dobi s tem ves politični vpliv japonski militarizem.

Odločitev o usodi Evrope

Pogled v mednarodni položaj

Mednarodna napetost se naglo približuje svojemu vrhuncu. Pred Madridom se vrše ofenzive nacionalističnih generalov. Vojni materijal za te boje sta dali Italija in Nemčija.

Nemčija preskrbljava nacionaliste

z vojnim materijalom vsak dan bolj. Jedra generalskih čet ne tvorijo več Marokanci in tuji legionarji, marveč takozvani »modri marokanci«, oddelki S. S. in nemške državne brambe (rajhsvera). Nemški delavci in kmeti, ki so jih nacionalisti prisilili, da morajo služiti v vojski pod vodstvom junkerskih častnikov, se bore proti demokraciji v Španiji. Bankrotizirano gospodarstvo tretjega cesarstva potrebuje marokanske rude in zato morajo v Španiji umirati otroci nemških delavcev in kmetov. Nemški delavci in kmeti morajo s svojo krvjo pripraviti pot za pohod nemškega in italijanskega fašizma, ki lahko vname strašanski evropski požar. Nacionalni socializem je v svojih namenih razgaljen.

Za surovine in pregrupacijo sil v Evropi

Bojev v Španiji se ne sme več smatrati kot boje za »svetovno naziranje«. Danes je že povsem jasno, **da si hočeta Nemčija in Italija osvojiti Španijo.** Ne gre samo za osvojitev bogatih zalog — železa, bakra, živega srebra, fosfata in kalija — gre za več, gre za pregrupacijo sil v Evropi. Z vojaško okupacijo Porenja se je nacionalistom posrečilo prisiliti Francijo, da bolj misli na varnost svojih mej in posveča zaradi tega manj pozornosti vzhodni Evropi. Istotako hoče nacionalizem s svojo novo politiko, ki gre za tem, da pritegne Španijo in Portugalsko v blok fašističnih držav ter zavlada nad Pireneji, preprečiti zvezo Francije z njenimi kolonijami v severni Afriki in tako v slučaju oboroženega konflikta zapreti nje rezervar. S tem je torej ogrožan življenjski živec Francije.

Enako je ogrožana tudi Anglija. Zakaj, če se Franciji onemogoči gibčnost, izgubi Anglija s tem svojo zaveznico. Angliji se zapre prehod skozi Sredozemsko morje in tako prepreči promet s kolonijami po vodi. Iz ideološkega konflikta je potemtakem nastal konflikt za nadoblast.

Angleško italijanski pomorski sporazum

Da to končno razumeta angleška in francoska diplomacija, ni dvoma. Angleška diplomacija je izpočetka poizkušala oslabiti nemško-italijansko sodelovanje. Dne 3. januarja je bil podpisan angleško - italijanski žentlemenski sporazum. Ta sporazum je imel namen — po prejšnjem priznanju okupacije Abesinije de facto — normalizirati odnošaje med obema državama. V nekaterih splošnih točkah sta si zagotovili ugovorniki, da je svoboda Sredozemskega morja važna za obe državi, da se današnje stanje v Sredozemskem morju ohrani ter da se hoče vbodoče respektirati medsebojne interese in pravice. Pogodnici se hočeta izogniti vbodoče vsemu, kar bi utegnilo motiti dobre odnošaje med njima, ker je bil sporazum sklenjen v ta namen.

— ki je bil prelomljen v trenutku podpisa.

Črnilo podpisa na tej pogodbi se niti posušilo ni, mednarodna diskuzija o važnosti tega sporazuma za svetovni mir se še pričela ni, pa je angleška vlada že izvedela, da je bilo 28. decembra 4000 in 2. januarja nadaljnih 2000 Italijanov izkrcanih v Cadizu. Izkrcavanje italijanskih vojakov se po angleških poročilih tudi še nadaljuje. Ne gre tu samo za Italijane, marve. tudi za nemške vojake, ki so oskrbljeni z uniformami in vsem potrebnim vojnim materijalom. Eden je moral priti do spoznanja — ki so ga imeli že vsi razen njega — da je pri sklepanju tega gentlemenskega dogovora manjkal samo gentleman.

Še drugo razočaranje

Prvemu razočaranju o možnosti, da bi se dalo Italijo oddaljiti Nemčiji je sledilo še drugo. Nevarnost, ki se je bolj in bolj približevala, sta morali angleška in francoska vlada ustaviti. V noti Nemčiji in Italiji sta zahtevali končno popolno ustavitev transportiranja čet, ki se še danes imenujejo v diplomatskem žargonu »prostovoljske«, ter obenem energično takojšen odgovor. Ko sta ta odgovora dospela, se je ugotovilo, da sta po duhu enaka in da gentlemenski sporazum ni prav nič vplival na sodelovanje Nemčije in Italije proti Španiji in s tem proti zapadnim silam. Nasprotno, ugotovilo se je, da ti dogovori ne odgovarjajo niti najmanj angleško-francoskim pričakovanjem. Načelno za bodoče pristajajo na ustavitev nadaljnjih transportov čet, ali preden to sprejmeta, zahtevata neizvedljive pogoje. Ostale države se morajo odreči vsakršnim intervencijam, ne samo, da morajo preprečiti nabiranje prostovoljcev, marveč morajo tudi zabraniti zbiranje denarja za Španijo. Zabraniti morajo tudi moralno »intervencijo« v tisku in na zborovanjih ter vse prostovoljce, ki se že nahajajo v Španiji odpoklicati iz Španije. Če bi se ti pogoji izpolnili, bi bile fašistične države pripravljene, ustaviti nadaljnje transporte svojih čet. Jasno je, da hoče fašizem s tema odgovoroma samo pridobiti čas, dragoceni čas za bližajočo se odločitev, da bi se mogel svet zopet postaviti pred gotovo dejstvo.

Obenem se je situacija bolj in bolj zaostrevala.

V Španiji se vrši boj med fašizmom in socializmom.

Hitler in Mussolini ne moreta tu storiti nič drugega, kakor to, kar od njih zahteva njih ideologoija. Če se s tem okrepi njiju moč proti Franciji in Angliji, bo to nagrada za dobro delo.

Franco daje Maroko za plačilo.

Toda, kako je s španskim Marokom, ki je v oblasti generala Franca in kjer do sedaj ni bilo govora o boljševiški nevarnosti? Uradne angleške telegrafske agencije poročajo baš sedaj, da so v Melili v španskem Maroku v zadnjih desetih dneh izkrcali velik kontingent nemških vojakov z orožjem vseh vrst in uniformami. Trije rušilci in več podmornic je zasidranih v luki. Številni nemški inženjerji so prevzeli rudnike. Toda to pa še ni vse. V Rabatu je tudi 200 do 300 nemških vojakov. Velik del nemških strokovnjakov je dobilo vodilna mesta v lukah in v upravi. V Tetuanu in Ceuti nasproti Gibraltarju prevzemajo Nemci najvažnejše funkcije v upravi. Nahajamo se torej v fazi, ki je mnogo bolj nevarna kakor je bila ona, ki jo je bil pričel Viljem II. s svojo pustolovščino v Maroku in ki je grozila, da se izpremeni v svetovno vojno.

Marokanski statut, ki je v veljavi od 1912 zabranjuje Franciji in Španiji, da bi dovolili tujim četam prihod v Maroko. Toda Francove oblasti so kljub temu dale vojašnice nemškim četam na razpolago.

Francoska vlada je opozorila vlado v Burgosu na kršitev pogodbe. Francoska sredozemska mornarica se pripravlja na vsakoletne manevre v severoafrikanskih vodah in bo mogla zaščititi integriteto marokanskega sultana. Angleška vlada, ki je izgubila svoje potrpljenje, noče več dopuščati, da bi Nemčija in Italija situacijo še nadalje zavlačevali. Pripravlja se na

ponovni korak,

da pri teh državah v najkrajšem času prepreči nadaljnje pošiljanje »prostovoljcev«. Če vse to ne vara, bosta Nemčija in Italija prav kmalu prisiljeni, da se odločita.

Nihče ne more vedeti v naprej, kako se bosta odločili, ker je končna odločitev odvisna od neodgovornih diktatorjev. Če to ne bi bilo odvisno od tako nepristopnih faktorjev, bi se utegnilo vedeti, kakšna bo odločitev. Ker so sile miroljubnih držav danes še močnejše od onih, ki so za vojno, se še moremo nadejati, da je možno, da Mussolini ne bo podpiral aspiracij Nemčije po svetovni nadvladi. Vendar je pa

vse odvisno od odločnosti angleške in francoske vlade,

kdaj bosta hoteli izreči svoj »do sem in ne dalje!« Če bosta obe nastopili skupno, se bo končala kriza z zmago miru. Po vseh dogodkih kaže, da pade odločitev prav skoraj!

»Neuer Vorwärts« v Pragi

Socialni demokrat postane predsednik Finske republike

Najjačaja skupina pri volitvah volilnih mož — socialni demokrati.

Dne 22. januarja so se vršile na Finskem volitve 300 volilnih mož.

Socialni demokrati so dobili 340.000 glasov (87.000 več kot l. 1931) in 96 (6 več) volilnih mož.

Računajo, da bo pri volitvah državnega predsednika izvoljen prvak socialne demokracije s. Väinö Tanner.

S padcem sedanjega predsednika, reakcionarca Svinhufvuda, se bo izpremenila tudi vlada, katero bodo najbrž sestavili socialni demokrati in kmeti. To bi se že moralo zgoditi lansko leto po zmagi socialnih demokratov pri volitvah, toda Svinhufvud je v svoji zagrizenosti proti socialnim demokratom to preprečil.

Vreme ovira vojne akcije v Španiji

Položaj vladinih čet pred Madridom zelo ugoden.

Sneg in dež ovirata operacije velikega obsega na fronti pred Madridom. Reke so izstopile in poplavile mnogo ozemlja. Strelski jarki so polni vode. Radi tega je nastal kočljiv položaj za naciste, ki so pred meseci prekoračili strugo reke Manzanares in napadajo v univerzitetni četrti Madrida. Vladine čete so dosegle uspehe v parku Moncloa in na ta način skoro odrezale naciste v univerzitetni četrti, katerim je otežkočen umik čez reko Manzanares.

Zatišje na ostalem delu fronte pred Madridom so vladine čete izrabile za utrditev svojih pozocij.

Pred par dnevi so pristali trije italijanski trimotorni bombniki, ki so izgubili smer, za vladinimi linijami pred Madridom. Vladine čete so posadke vjele, letala pa zaplenile. Eno nadaljnje trimotorno letalo nacistov pa se je razbilo pri pristajanju.

Pred Malago ni nič novega. Nacistična ofenziva je propadla, kljub temu, da je Franco dobil pred tedni kar 300 topov na pomoč.

Oblegani Oviedo (Asturija) obstreljujejo vladine čete z višin, ki obvladajo mesto.

Angleški admiral je obiskal Caballero

V Valencijo je prišel v petek angleški admiral ter obiskal predsednika vlade, Largo Caballero, kakor tudi druge ministre. Obisk je bil prisrčen in utegne imeti vsaj v tem oziru pomen, da prenehajo učinkovati lažnjive vesti o španski ljudski fronti, ki jih širi reakcija.

Admiral Rogger Backhaus je verjetno interveniral pri španski vladi glede zaključitve španske državljanske vojne.

Antonio Séfé o bodoči Španiji

Séfé je glavni tajnik splošne delavske strokovne zveze v Kataloniji. V daljšem razgovoru je povedal tudi to-le:

»Mi hočemo demokratični režim. Razume naj se nas prav: Seveda ne tako parlamentarno demokracijo, ki bi iznova omogočala fašizmu, da dvigne svojo glavo. V naši demokratični Španiji bo fašizem doigral. Gibanje, ki je zakrivilo strašno državljansko vojno, ki je skušalo zaplesti vanjo vso Evropo, se ne sme več šopiriti pod varstvom zakona. Odtegnili mu bomo vsakršno gospodarsko bazo.«

»Samo s tem programom moremo zmagati v vojni.«

Hitler je govoril...

Versajska pogodba ne velja več.

Ob štiriletnici fašističnega režima v Nemčiji dne 30. m. m. je bil sklican [illegible] državni zbor, ki je dal režimu nadaljnja pooblastila, na kar je govoril Hitler dve uri in navajal vse akcije, ki jih je izvršil režim. Zagovarjal je rasizem, češ, da more o Nemčiji odločati samo nemški narod. Sedaj, ko smo oprostili nemški narod verzajske mirovne pogodbe, ni več pričakovati »iznenadenj« od nemške strani. Nemčija je pripravljena lojalno sodelovati z drugimi državami svetovnimi in evropskimi kot ravnopravna članica. Nemčija ne mara izolacije in ni izolirana, ker ima celo vrsto pogodb.

Nadalje je govoril Hitler o nemškem gospodarstvu. Evropa je razdeljena na dva dela, kar ne sme biti, kakor zahteva Eden. Eden prihaja prepozno. To se ne da več izpremeniti. Verzajska pogodba je to povzročila. Delitev Evrope v zmagovalce in premagance je bil začetek delitve Evrope v dva dela.

Bolševizem ni notranja stvar Rusije, ampak svetovna zadeva. Mi, pravi Hitler, se ne moremo pomiriti s tamošnjim režimom.

V Ženevi, pravi dalje, je bilo vedno mnogo besed, pa malo dejanj. — Društvo narodov je treba reformirati.

Trikrat, pravi Hitler, sem ponudil razorožitev in omejitev oboroževanja, toda vedno sem bil odbit. Sprejeta je samo ponudba za sporazum.

V svojem govoru je Hitler poudarjal, da med Francijo in Nemčijo ni spornih zadev, ni razloga, da se ne bi sklenil med njima sporazum.

Glede kolonij je izjavil Hitler, da Nemčija zahteva svoje kolonije nazaj. Toda s to stvarjo ni v zvezi špansko vprašanje. Nemčija zahteva samo svoje kolonije in ne odneha od tega.

*

Hitlerjev govor je imel očitno tendenco pomirjenja Evrope, ne da bi navajal nadaljnje namere svoje politike razen takozvanega nemškega »gospodarskega načrta«. Zato je bil govor v mednarodnih krogih sprejet še precej simpatično, čeprav bo šele razvoj pokazal, kaj je Hitler povedal in kaj ne.

S. Vandervelde izstopil iz vlade

Ker se ne strinja z njeno politiko v španskem vprašanju.

Bivši predsednik Socialistične internacionale, doslej minister brez portfelja v belgijski vladi, je podal ostavko, ker se ne strinja s politiko vlade v španskem vprašanju. Zlasti ne v zadevi nastopa belgijske vlade v vprašanju odškodnine rodbini člana belgijskega poslaništva v Madridu, ki je bil ubit pri obisku frontnega zaledja.

S. Vandervelde zastopa stališče levega krila delavske stranke. Ker hoče imeti proste roke, da lahko brani stališče večine, se je odločil, da odstopi. Izjavil pa je, da izstop ostalih socialističnih ministrov: zunanjega ministra Spaaka, de Mana in še trojice zaenkrat ni potreben. S. Vandervelde bo nadomestil urednik »Le Peupla« s. Vauters.

Drugi ruski proces je končan

Trinajst smrtnih obsodb.

V soboto ob 3. uri zjutraj po moskovskem času je bila izrečena sodba v drugem moskovskem procesu proti takozvanim »trockistom«. Trinajst obtožencev je obsojenih na smrt, štirje pa na ječo in sicer Radek in Sokoljnikov vsak na deset let, Stojlov in Arnold vsak na osem let težke ječe, ker jim ni dokazano, da bi bili kje sodelovali pri sabotažnih delih. Obsojence lahko pomilosti centralni izvršni odbor, toda, če v 72. urah ni odgovora na njih prošnjo za pomiloščenje, postane kazen izvršna.

Na smrt so obsojeni Pjatakov, Serebrjakov, Muralov, Drobnis, Livšic, Boguslavski, Knjarev, Ratajčik, Norkin, Šestov, Turok, Pušin in Gras.

Obdolžnica dolži te sodelavce Lenina delovanja za kapitalistični gospodarski sistem. Starejši sodelavec Lenina je edino še Stalin in pa Buharin ter Rykov, ki bosta prišla v kratkem pred sodišče.

Nam je nerazumljivo, kako bi mogli ljudje, ki so po trideset in štirideset let delovali in trpeli preganjanja z Leninom in drugimi komunisti, postali naenkrat tako pokvarjeni in izdajalci s tem, da bi se bili družili z najhujšimi sovražniki delavskega gibanja — s fašističnimi režimi. To je za nas težko umljivo. Režim, ki je proces pripravil, mora poznati razvoj in dogodke ter je istotako odgovoren ruskemu narodu in svetovni kulturi.

Vseh 13 obsojencev so 1. februarja zjutraj ustrelili.

Rus podtajnik Društva narodov v Ženevi

Sovjetski poslaniški svetnik v Parizu, Sokoljin, je bil imenovan za generalnega tajnika Društva narodov.

Doma in po svetu

Po osemletni emigraciji se je vrnil. Ing. Avgust Košutić je bival osem let v inozemstvu. Sedaj se je vrnil in prevzame tajništvo politične pisarne pri dr. Mačku. Pravijo, da pomeni to korak k rešitvi hrvaškega vprašanja. [illegible]

Železniške proge se gradijo z ljudskim denarjem! »Slovenec« poroča o gradnji železniške proge, ki bi zvezala Slovenijo z morjem. Po njegovem poročilu pa v tej zadevi ne odločujejo javni interesi, ampak interesi gotovih družb, od katerih ena je za progo preko Gorskega Kotora na Delnice, druga pa za progo Črnomelj —Vrbovsko. Sedaj je v premoči tista, ki se zavzema za gradnjo te drugoimenovane proge, [illegible] je [illegible]. — Lepe stvari se razkrivajo pred nami. Železnice se grade z ljudskim denarjem, za to naj o teh stvareh odloča ljudstvo, ne pa kapitalistični interesenti, ki vsako stvar presojajo s stališča ozkih profitarskih interesov male peščice ljudi!

Izvoz lesa. V l. 1936 smo izvozili za 547.6 milijonov dinarjev raznih vrst lesa, t. j. za 137 milijonov manj kot l. 1935.

*

Madžarska reakcija v hudi zadregi. Madžarska diktatura je l. 1930 omejila pravico izdajanja novih listov in s tem okrnila zakon iz l. 1848, ki tozadevno ni poznal nobenih omejitev. Z istim dekretom je vlada omejila tudi še druge politične svoboščine. Pri tem pa je pozabila vse te stvari uzakoniti. Sedaj je upravno sodišče v Budimpešti na tožbo nekega novinarja izreklo sodbo, s katero se proglaša prej omenjeni vladni dekret kot nezakonit. Vlada potem takem ni upravičena omejevati svobode tiska, niti pravice združevanja in zborovanja, niti okrnjevati osebne svobode ali nekoga internirati. Listi pravijo, da je madžarska reakcija radi te sodbe upravnega sodišča v hudi zadregi, iz katere ne ve izhoda.

Radi petih delavcev. V državnih arzenalih v Angliji je bilo odpuščenih pet delavcev. O tej zadevi je bilo sedaj govora v parlamentu, kjer je zahtevala razpravo delavska stranka. Sam ministrski predsednik je povzel besedo in povedal, da je odpust sklenila vlada, ker je prišla do prepričanja, da so delavci vršili sabotažo. Razvila se je velika debata in je delavska stranka predlagala vladi nezaupnico, ki je bila pa seveda odklonjena. Slučaj je zanimiv, ak[illegible]

Kurz nemške turistične marke bo padal še dalje.

Spor med Turško in Francijo za Aleksandreto, precej veliko pokrajino v Siriji (Mala Azija), ki meji na Turčijo in je pod francosko oblastjo, je bil rešen na ta način, da bo ta pokrajina dobila avtonomijo. Za Turčijo je ta pokrajina gospodarsko važna, menda so v njej tudi ležišča petroleja.

Tone Maček:

Srečka Svetega Vincencija

To bi bilo celih 60.000 dinarjev glavnice manj, in še na obrestih primanjkljaj 4800 dinarjev letno. Ni li to malo preveč? Kdo pa podarja danes tolikšne vsote? Niti milijonarji ne. Tudi če gre za ne vem kako plemenit namen. Mislim, da bi se sveti Vincencij zadovoljil lahko tudi s 5 odstotki. Da, to bo popolnoma zadosti.

Dobri Roženkranc se je odslej z velikim zanimanjem ustavljal pred trgovskimi izložbami po mestu, za katere se doslej ni dosti brigal. Ogledoval je pohištvo in razmišljal, ali naj kupi ono temno iz hrastovine ali ono svetlo iz bukovine. Tudi preprogo si bo nabavil in sicer ono veliko z rdečimi in plavimi vzorci. Tudi pred trgovino z oblekami je obstajal in razvijal v svoji domišljiji precej nečimurnosti. Za v cerkev si bo omislil novo, čisto črno obleko s polcilindrom in sive rokavice. Za sprehode pa sivo iz kamgarna in panamski slamnik ter palico s srebrnim gumbom. Čevlje si bom naročil pri najboljšem čevljarju, trpežne, iz mehke teletine. Lakasti so za nič, hitro razpokajo. Zlata ura z verižico, kajpada, ne sme manjkati. In ko se bom takole, s cigaro v ustih sprehajal po mestnem drevoredu, se mi bodo vsi odkrivali in me spoštljivo pozdravljali. Gospod Roženkranc je kar zadrhtel pri tej misli. In Barbka, če me bo hotela, o čemur še dvoma ni, se me bo držala za roko, v svileni obleki, na glavi bo imela lep nov klobuk s črno pentljo in vsi jo bodo ogovarjali z »milostlivo gospo«. Nič več ne bom Gostolevčev pisač in sluga, temveč gospod rentnik Roženkranc.

Zvečer se je gospod Roženkranc izjemamo podal v točilnico gostilne »Pri grozdu«. Drugače ni nikdar zahajal sem. Bila je to boljša gostilna, skorajda hotel, kamor je predvsem zahajala mestna gospoda. Tudi gospod odvetnik Gostolevc je bil tu vsakdanji gost in kjer občuje gospodar, se vendar ne spodobi, da bi zahajal tja tudi njegov sluga. Sedaj je to drugače: gospod Roženkranc se je čutil že skoraj enakovrednega z gospodom odvetnikom Gostolevcem. Sicer pa v točilnici ni bilo gospode, ki je imela zase posebno sobo. Sem so zahajali le obrtniki, profesijonisti, trgovski pomočniki in uradni sluge. Torej se mu ni bilo treba pred nikomur sramovati. Bil je pa še tudi drug nagib, ki ga je privedel danes v to točilnico. Poleg v kuhinji se je sukala kuharica Barbka, njegova simpatija. Iz točilnice se je videlo v kuhinjo skozi okence, skozi katero so podajali jedila. Roženkranc se je vsedel ravno nasproti in je zdaj pa zdaj poškilil tja skozi in premišljeno posrkoval svoj brizganec. V točilnico je vstopil tudi sodnijski eksekutor z nabreklim nosom, katerega rdečina je že sumljivo prehajala v modrikasto barvo.

»O, Bog te živi, dohtarska metla!« je familjarno pozdravil Roženkranca. »Kaj pa je še Tebe sem prineslo? Boš dal za pol litra?«

Roženkranc se ga je otresal: »Kar tako, žejen sem bil. Ravno za en brizganec sem še imel.«

Eksekutor je zaničljivo zamahnil z roko: »Saj se poznamo. Stiskač. Raje vidiš, da bo cerkev dedovala za teboj. Poštenemu človeku pa ne privoščiš, da bi si grlo zmočil. Poglej mene. Vedno sem dobre volje, pa le živim. In po moji smrti se vsaj ne bodo prepirali za mojo dedščino.«

Ni se dalje brigal za Roženkranca, ker je vedel, da ne iztisne iz njega niti počene pare. Roženkrancu je bilo zelo nerodno in ob drugi priliki bi bil vstal in šel, a danes je imel posebne namene. Vztrajal je. Še ko se je začela točilnica že prazniti, je še vedno sedel pri napol praznem kozarcu. Proti kuhinji je zdaj pa zdaj nekaj pokimaval in z roko dajal znamenja. V kuhinji je Barbka medtem urejala pomite lonce in kozice in spravljala krožnike na police. Nato je pomila štedilnik in poribala mize. Šele ko je bila s tem gotova, je kakor slučajno šla ven v vežo in se ustavila pred točilnico, radovedna, kaj ji ima povedati nekdanji znanec, ki ji toliko namiguje. Roženkranc ji je ves razburjen, da bi mu ne ušla, zaklical naj pride piti. Prišla je z negotovimi koraki. Porinil je polprazen kozarec pred njo. Komaj da je omočila ustni. Pri tem jo je polglasno rotil, naj gre z njim na kratek sprehod, ker da ji ima nekaj važnega povedati, nekaj zelo važnega, kar naj odloči njeno in njegovo bodoče življenje.

Iz naših krajev

Zagorje ob Savi

Lačni brezposelni

Kdor hoče videti, kaj se pravi revščina, ta naj pride na občino Zagorje, kjer bo videl jokajoče žene brezposelnih in može, ki prosijo za podporo. Res je, da so brezposelni dobili nekaj podpore od občine iz banovinskih sredstev. Toda to je vse premalo. V decembru mesecu l. l. je »Slovenec« z velikimi črkami napisal, da je g. H. Lebinger, župan Litije izposloval pri banski upravi Din 50.000 za brezposelne v Zagorju. Na ta račun je do sedaj občina Zagorje izdala bone brezposelnim za znesek okrog Din 25.000, a prejela je od banske uprave šele Din 5000. Sedaj pa oblegajo občino poleg brezposelnih, še trgovci, ki seveda hočejo vnovčiti svoje bone. Naj bi zagorski dopisnik »Slovenca« enkrat javno povedal, da v Zagorju ni vse v rožcah.

V obratu Kisovec zadnje čase temperatura hitro pada. Zli duh, ki je pred leti lomil hrbtišča kisovških rudarjev zopet vstaja. Ali bo zopet treba ostrejšega vetra?

Gotovim krogom je naša »Delavska Politika« strašen trn v peti. Pravijo, da se celo otrokom zabranjuje čitati »D. P.« Mi poznamo te vrste ljudi, zato gremo preko njih. Pozivamo pa vse tiste delavce in delavke, katerim je omet srednjeveške teme že odpadel z oči, da si vsi naroče »Delavsko Politiko« in svoje otroke doma vzgajajo v čistem zraku socijalističnih načel.

Krmelj

Kaj je z moko?

V krmeljskem rudniku je zaposlenih okrog 180 rudarjev. Rudnik je last V. Jakila d. d. Razmere, v katerih žive ti rudarji so najbednejše v vsej Sloveniji. Skrajno nizke mezde in povrh še praznovanje šihtov, je te rudarje gospodarsko popolnoma upropastilo. Lahko rečemo, da večina teh rudarjev z družinami vred že leta in leta dobesedno strada.

V tej svoji stiski prosijo vsepovsod pomoči. Tako so lani zaprosili pri banski upravi, da jim nakloni nekaj živeža, vsaj za najbednejše med njimi.

Res je na upravo rudnika v Krmelj prispel od banske uprave dostavljen »razglas«, tele vsebine, ki je bil prečitan vsem rudarjem:

»Banska uprava je dodelila najbolj revnim krmeljskim rudarjem 3000 kg moke, ki se bode ob dospetju pravično razdelila v rudniškem konzumu.

Gospodje zastopniki delasvtva se naj zglasijo v pondeljek ob 14. uri popoldne v pisarni in naj prinesejo s seboj seznam najpotrebnejših delavcev.

7. avgusta 1936.

Delavski zaupniki so se temu pozivu odzvali, rudarji pa kljub temu še do danes niso prejeli obljubljene moke. »Zveza rudarjev Jugoslavije«, »Delavska zbornica« in končno rudarji sami so že povpraševali na banski upravi, kaj je s to moko, toda nikjer ne vedo nič o tem. Ali si je mogoče kdo dovolil potegavščino na račun lačnih rudarjev? Dajte jim, kar ste jim obljubili!

Preserje-Podpeč

Ni treba, da se napihujete. Dopisnik v »Delavski pravici« z dne 14. jan. 1937 pravi med drugim sledeče: »Odločnosti nekaterih tukajšnjih delavcev, ki so v valu organiziranja delavstva po tukajšnjih obratih od strani marksističnih organizacij vztrajali, da je njihovo mesto v krščanski strokovni organizaciji, sledi sedaj tudi drugo delavstvo, ki čuti, da je njegovo mesto v tisti delavski organizaciji, ki je v skladu z njegovimi verskimi načeli.« Dovolj jasno sliko pa so pokazale volitve obratnih zaupnikov v podjetju Kobi Srečko, dne 23. januarja, komu delavstvo zaupa. — **Od 6 zaupnikov je dobila lista ZSDJ 5, lista JSZ pa 1 zaupnika.** — Dopisnik naj ve, da se delavci marksistične organizacije borimo za izboljšanje svojega položaja. Smo pa tudi vsi katoličani in izpolnjujemo verske dolžnosti, toda to izven strokovnih organizacij. Dobri katoličani se ravnajo po besedah Kristusa v sv. pismu, ki pravi: Kadar pa moliš zapri se v svojo izbo, da te nihče ne vidi in kadar se postiš, mazili si svoje lice. In če vam je, gospodje, potreben še kakšen poduk, prečitajte si evangelij Luk. 18. pogl., 9. do 14. vrste o farizeju in cestninarju. **Marksist.**

Guštanj

Mezdna razprava je preložena na nedoločen čas, dokler ne bo zaključena kolektivna pogodba na Jesenicah. Zato vas opozarjamo, delavci, ne delajte si iluzij in ne pozabite, da veljamo le toliko, kolikor imamo moči. Pripravite se! Draginja raste in z njo naša revščina. To so dejstva in ne prazne fraze ter hujskarija, kot se blagovoli izražati ta ali oni [illegible] Delavci, stojimo budno na straži!

Predavanje o socialni zakonodaji bo v nedeljo, dne 7. t. m. s pričetkom ob 3. uri pop. v Sokolskem domu. Predavata ss. dr. Reisman in Eržen. Sodrugi, pripeljite tudi žene s seboj!

Poročila sta se dne 31. januarja s. Čapelnik Jože in s. Rebernik Angela. Člani društva »Vzajemnost« in ostali sodrugi jima želimo obilo sreče na njuni življenjski poti v trdnem prepričanju, da bosta tudi v bodoče v zvestobi do našega delavskega gibanja delala z nami za naš skupni cilj!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Ljubljana

Ljubljanski prosvetni večer »Zarje« in »Vzajemnosti« v sredo dne 27. t. m. je bila zopet lepo uspela prireditev v Delavski zbornici. Ves program je bil jako srečno izbran in je nudil udeležencem razvedrilo in zabavo pa tudi pouk s temeljito zasnovanim in poljudnim zgodovinskim predavanjem prof. Favaia o »Združenih državah Evrope«. Problem je aktualen, je rekel predavatelj, čeprav je Mussolini rekel, da so Združene države Evrope utopija, ker so narodi zgodovinsko in kulturno preveč različni. Po svetovni vojni proletarijat ni bil pripravljen, da bi dosegel združenje evropskih držav, dasi bo to njegova naloga. Oborožena Evropa ne bo rešila problema in ob zelenih mizah ga tudi ne rešijo. Rešili ga ne bodo solzavi pacifisti. Za to je potreba realnih politikov. Šlo bo za demokracijo, enakopravnost narodov in socialno uravnovešenost evropskega ljudstva. Dosedanja politika Evrope je nemogoča: grozi ji propast kulture in eksistence. Poizkušali so rešiti ta problem že stari Rimljani, krščanstvo, Franki pod Karlom Velikim, Napoleon z razširitvijo svoje oblasti. Prvi načrt je pa izdelal francoski filozof Saint Simon 1814, ki predlaga skupno parlamentarno evropsko vlado po načinu angleške vlade. Obenem bi imela vsaka država svoj parlament Temu načrtu se je uprl dunajski kongres z Metternichom na čelu. Tedaj se je razdelila Evropa v dva tabora in si podelila evropske narode. Po svetovni vojni je izdelal nov načrt pacifist Coudenhove-Kalergi, ki izključuje Anglijo in Rusijo, zahteva pa kolonije. Novejši poizkusi so Društvo narodov (Briand, Stresemann), Herriot uvedba skupnih carin. Problem je lahek. Kakor so nastale Združene države ameriške iz 49 držav, bi lahko nastala tudi združena Evropa, če bi se gojila skupnost brez militarizma in z mirno ureditvijo. Zedinjenje ni problem narodnosti jezika, značaja in kulture, ampak gospodarski problem. To dokazuje Rusija, Švica. Vsa vprašanja se v skupnosti lahko rešujejo v skupno dobrobit. Gospodarstvo se izpopolnjuje med seboj, olajša se promet in uredi, rešujejo se socialni problemi, urejuje se produkcija in distribucija. Urejuje se eventualno izseljevanje po potrebi. Ljudstvo želi mir in slogo med narodi in je proti sedanjemu militarizmu in oboroževanju. V združeni Evropi, kakor pravi Poljak Hubermann, bi imeli večje mezde, **nižje cene**, več civilizacije, izboljšanje življenjskega standarda evropskega prebivalstva, pacifizem in odpravo bolševizma. Države imajo dolgove, organizacijo gospodarstva, valute in nezaposlenost. Ameriški in drugi znanstveniki so mnenja, da je Združena Evropa potrebna. Eno največjih zla je oboroževanje proti oboroževanju; ki ne more voditi do sodelovanja in sporazuma in ki izmozgava **narode.** Proletarijat opravičeno zahteva Združeno Evropo zaradi sebe in rešitve njegove kulture. Nadejamo se, da bo združenje Evrope prva etapa v zgodovini bližnje bodočnosti. Če ne bo nihče rešil problema, ga bo moral rešiti proletarijat. Z uvedbo socialnega in nacionalnega sožitja evropskih ljudstev odpadejo politične meje in s tem militarizem in financarji. Narodi, ki jih je doslej razdvajal šovinizem, ki deli Evropo v višje in nižje rase, se bodo sporazumeli in — svobodno med seboj spoznavali in podpirali. S tem pride spoznanje, da je cel svet le ena krogla s prostorčkom za vsakoga, ki živi na njej. — Občinstvo je bilo s predavanjm jako zadovoljno.

Maribor

Cankarjev večer

priredi »Vzajemnost« **v sredo, dne 3. februarja** s pričetkom ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice.

O Cankarju predava prof. B. Teply, sledi: petje in recitacije Cankarjevih del.

Sodrugi in sodružice, agitirajte za lep obisk!

*

Nesreča pri premiku. Na koroškem kolodvoru je zbiralni vlak iz Ruš zavozil na kretnici v premikalni vlak, ki je odhajal v smeri proti glavnemu kolodvoru. Osem tovornih vagonov zbiralnega vlaka je precej poškodovanih, pri premikalnem vlaku je razbit službeni voz in iztekla je ena cisterna (15.000 kg) petroleja. Škoda znaša okrog 100.000. [illegible] te

Ponesrečeno izvedena napeljava za kandelabrsko razsvetljavo na Aleksandrovi cesti. Pretečeni teden so morali delavci mestnega električkega podjetja v največjem mrazu odstranjevati s poledico pokrite cementne plošče okoli kandelabrov na Aleksandrovi cesti, ker se je bila pokvarila električna napeljava, ki je položena v posebnih ceveh pod zemljo. Iskanje napake je trajalo par dni. Krivda, da je to delo tako zamudno, je v tem, ker so odcepi in varovalke za vsak kandelaber posebej nameščene v zemlji, v posebnih pločevinastih škatljah, ki so vrhu tega zalite z neke vrste smolo. Ako se kaj pokvari, morajo delavci odpreti cementne plošče okoli kandelabra, taliti maso, ki obdaja pločevinasto škatljo in iskati, kje je napaka ali v varovalkah, v odcepu ali v kablu. Dogodilo bi se lahko, da bi morali preiskati ves vod, t. j. odpreti vse kandelabre, predno bi našli napako. Je pa to iskanje težavno zlasti za monterja, ker ne more prav do napeljave. Doseže jo le, ako počepne na zemlji in z roko seže v odprtino. Namesto, da se je odcepe in varovalke namestilo pod zemljo, naj bi se jih rajše montiralo nad zemljo, v posebnih na kandelabre pritrjenih omaricah. V tem slučaju bi odpadlo zamudno iskanje napak, razkopavanje hodnika in ne bilo bi treba, da ugasne luč kar za ves večer, najmanj pa za par ur. Poleg tega se pri odstranjevanju v zemljo primrzlih cementnih plošč zgodi, da popokajo ali pa da jih, ker so obložene z ledom in snegom, ni mogoče namestiti nazaj, dokler se led in sneg ne odtajata z njih. Dotlej pa ostane tlak razkopan.

Mestna podjetja pozivajo vse reflektante za najem zemljišča (vrta ali njive) v tekočem letu, naj sporočijo v prošnji, kateri kos želijo najeti, najkasneje do 10. februarja. Opozarjajo se vsi reflektanti, da bo odškodnino za zemljišče treba plačati v naprej.

Celje

Sodružici Anici Gaberšek v spomin!

Kdo bi si bil mislil — niti sama, ko si radi prehlada legla v posteljo, nisi mogla slutiti — da Te v par dneh ne bo več med nami.

Komaj si si malo ogledala svet, polna upanja in volje do dela za boljšo bodočnost, že te je neizprosna smrt ugrabila iz naše srede.

Anica! Nisi zapustila samo ljubljenih staršev, ki so Te skrbno vzgojili in ljubili, ne samo sestrice, ki joče za Teboj, zapustila si tudi nas sodelavke in sodelavce v tovarni »Metka«, ki smo videli v Tebi svojo najljubšo sodelavko in vzorno članico SDSZJ. S svojim mirnim nastopom in prepričevalno besedo si nas vzpodbujala k delu, k slogi v organizaciji. Neustrašeno si se borila z nami za naše pravice in nam vlivala poguma za življenje.

Anica! Težko nam bo preboleti izgubo tako vzorne tovarišice, sodelavke in članice kot si bila Ti. Težko bo najti namestnico, da bo nadaljevala z delom, kjer si prenehala Ti.

Spomin na Te, draga Anica, nas bo vzpodbujal k delu v organizaciji, dokler ne bomo dosegli cilja, h kateremu je bila namenjena Tvoja življenjska pot.

V zahvalo za Tvoje požrtvovalno delo, žal nismo mogli storiti drugega kot, da smo Te spremili na Tvoji prerani zadnji poti. Gomilo pa, kjer počiva Tvoje mlado telo, bomo krasili z rdečimi rožami, ki si jih tako ljubila, saj so bile Tvoj simbol.

Počivaj sladko, nepozabna sodružica!

Organizirano delavstvo tovarne »Metka«.

Kino „METROPOL" Celje prinaša:

2., 3. febr.: **MAYERLING.** (Tragedija hiše Habsburg). — V glavni vlogi: Charles Boyer in Danielle Darrieux.

2. februarja: matineja **ZLATI KODRČKI** ob 10·15 in 14. uri.

4., 5. febr.: **KONTUŠEVKA** (gospa Polenska), celemu svetu znana veseloigra Axel Nielsena.

Celjski nameščenci, 4. t. m. ob 20. uri vsi na shod v dvorano Celjskega doma

Hrastnik

Ples na jajcih bi lahko imenovali predavanje o Španiji, ki ga je imel dne 17. t. m. pesnik Javornik v takozvani farni univerzi. Predavanje je otvoril kaplan g. Petančič; obljubil je, da bo po predavanju lahko vsak dobil besedo. Toda ostalo je samo pri obljubi. Predavatelj je trdil, da si je sam ogledal Španijo. Orisal je gospodarske in socialne boje delavstva (zlasti tudi poljedelskega delavstva) proti fevdalcem-plemičem in visokemu kleru (duhovščini). (Pokazal je tudi nekaj slik monumentalnih zgradb in cerkev (žal pa nobene iz krajev, kjer vladata beda in pomanjkanje.) Zanimivo je, da je predavatelj, rad ali nerad priznal, da fevdalci in visoka duhovščina še vedno nočejo uvideti in priznati socialnih potreb proletarijata in da je to tudi pravi vzrok večnih bojev v Španiji. Do tu je bil predavatelj še nekako objektiven, potem pa je začel svoj čudoviti ples na jajcih. Krivdo, da se v Španiji ni izvedla agrarna reforma je skušal podtakniti socialistom, češ, da so prišli l. 1933 na oblast, pa so na to pozabili. G. predavatelj menda ni mislil, da delavci ne poznamo razvoja v Španiji, zato bi si bil take izpade na napačni naslov lahko prihranil. Znano je, da so v trenutku, ko je izgledalo, da bo ljudstvo prišlo do besede, težki kapital, fevdalci in visoka duhovščina pod vodstvom Gil Roblesa (ki ga je »Slovenec« koval v zvezde), stopili na plan in oborili ljudsko vlado. Zaprli so svoje nasprotnike, krvavo udušili upor asturskih rudarjev, razgnali socialistične in anarhistične strokovne organizacije, zaplenili delavsko imovino in uvedli pravo pravcato strahovlado. Ta strahovlada je trajala dve leti. Predavatelj pravi, da se v Španiji ni bati niti komunizma, niti anarhizma. Delavstvo pa da potrebuje močnih organizacij. Kakšno vrsto strokovnih organizacij je hotel predavatelj priporočiti, ne vemo, mislimo pa, da socialistične, ker je tudi doslej bila večina delavstva začlanjena v teh organizacijah. Zelo pri srcu so g. predavatelju španske umetnine, ki jih bojda vlada sedaj prodaja v inozemstvo v zameno za municijo in orožje. Ne vemo ali je to točno ali ne. Pa recimo, da je točno. Te umetnine bodo vsaj ostale ohranjene, uničene bodo pa one, ki se nahajajo po madridskih muzejih, v katere strelja Franco s topovi velikega kalibra in meče nanje zažigalne bombe. Večjo historično vrednost od samih slik ima Španija kot taka in vendar jo general Franco prodaja nemškemu in italijanskemu fašizmu, ne da bi se predavatelj radi tega razburjal. Tudi tisto o rušenju cerkev, bi si bil lahko prihranil. V Madridu je že cela vrsta cerkev, ki so jih porušile granate ali pa bombe nacistov. V drugih krajih pa je stvar tudi taka, da se v cerkvah zabarikadirajo Francovi vojaki in od tamkaj — ne meneč se za 6. božjo zapoved — streljajo na čete legalne vlade. [illegible] Ko smo vse to kritično premislili in pretehtali ter ugotovili, da so državljansko vojno začeli nacisti proti čisto meščanski liberalni španski vladi, ki je bila julija 1936 na krmilu, lahko pokažemo s prstom na krivce, ki imajo na vesti stotisoče človeških življenj španskega naroda. — **Poslušalec, ki ni mogel dobiti besede.**

Litija

Volitve delavskih obratnih zaupnikov

Dne 25. januarja so se v naši predilnici vršile volitve obratnih zaupnikov. Postavljene so bile kar štiri liste. Lista Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije, katere nosilec je bil s. Vuk, je dobila **126 glasov in 3 zaupnike,** lista ZZD (zeleni protežiranci JRZ) je dobila 211 glasov in 5 zaupnikov, lista NSZ (nacisti) 32 glasov in 1 zaupnika, lista disidenta g. Podlipnika pa 31 glasov in nobenega zaupnika. Volitev se je udeležilo od 565 vpisanih volilcev 413. Izid volitev je označil »Slovenčev« dopisnik v svojem poročilu kot »Hud poraz socijalistov v predilnici v Litiji«. V dopisu trdi, da je bila predilnica že od nekdaj domena naših rdečkarjev. Ker poznamo dopisnika, se nam tako pisarjenje ne zdi čudno. Vemo, da ga zapušča spomin, zato pa postaja vedno bolj zloben in demagoški. Resnici na ljubo moramo povedati, da smo postavili svojo listo pri volitvah obratnih zaupnikov in dobili večino samo leta 1935 in 1936. Zmagali bi tudi sedaj, ako bi gospodje ne uganjali tako umazane, nesramne in lažnjive agitacije! Zlasti vneto je agitiral [illegible] Lebinger. En dan pred volitvami je bil sklican shod ZZD. Vabilo je podpisal tudi Lebinger. Agitiralo se je, da bo prišel na ta shod sam senator g. Smodej, ki ga pa potem ni bilo. Na shodu, ki se ga je udeležilo 80 do 90 ljudi in ne kakor trdi dopisnik 200 ljudi, je govoril poleg delegata ZZD. tudi Lebinger, dočim od ostalih domačih ni govoril nihče. Na tem shodu se je prav na zloben in lažnjiv način udrihalo čez našo listo in njenega nosilca s. Vuka. Nadalje so en dan pred volitvami razdelili med naše delavstvo cel kup »Fronte«, tako, da so jo nekateri dobili kar po par izvodov. V listu dopisnik prav nesramno in lažnjivo napada našo listo, posebno njenega nosilca, saj ga imenuje samo — šestkrat. Tako pravi med drugim, da s. Vuk že vrsto let vrši posle glavnega zaupnika. Res pa je vršil to funkcijo samo eno leto. Glavni adut pa je to: Vukova kampanja nima nikjer nobene zaslombe, dočim oni (ZZD), lahko **vedno** in **vsikdar** računajo na pomoč pri merodajnih faktorjih, pa najsi bo na litijski občini, banovini, borzi dela, OUZD. (O ti preljubo partizanstvo! Op. ur.) S tem šlagarjem so operirali tudi na shodu. O njihovi osebni agitaciji pa rajše ne govorimo. Ni torej nič čudnega, da so na ta način zbegali delavstvo in dobili večino. Na tak način priborjene »zmage« jih je lahko sram. In mi? Mi nismo razvili prav nobene agitacije in sicer radi tega, ker smo hoteli spoznati naše delavstvo, koliko je zrelo in koliko zna ceniti nesebični trud in delo svojih zaupnikov. Takih smo našteli 126 in zato lahko rečemo s ponosom, **da so naši.** »Slovenčev« dopisnik nam podtika, da smo jih pridobili z nečuveno agitacijo in grožnjami. Mi ga pozivamo, da naj nam pove eno samo osebo, kateri smo grozili. Ako tega ne stori, bo vedela vsa javnost, da laže. Kljub vsej tej lažnjivi agitaciji smo izgubili 48 glasov in 1 zaupnika. To je tisti »hud poraz socijalistov«. Mi smo na tak poraz ponosni. Sedaj, ko imate večino, izpolnite vse obete, katere ste dali delavstvu pred volitvami. Mi že danes vemo, da bo to težko, ker obljubiti in dati je preveč. Da ne bi bil disident g. Podlipnik sestavil svoje liste, bi mi tudi nedvomno zmagali. Radi tega pa je ostal del delavstva brezbrižen in se volitev ni udeležil. Zadnjič smo že omenili, kako in na kak način sta iskala gg. Podlipnik in Groznik [illegible] podpise. Če bi dobili sedaj vse, ki so jima podpisal listo in kandidirali, bi moral g. Podlipnik dobiti 63 glasov, dobil pa je le 31 in je ostal brez mandata. Tako so ga ti ljudje izigrali. Mogoče bo to zanj dobra šola. Seveda je tudi vse govorjenje g. Podlipnika, da je socialist, prazno, ker socialist ne more in ne sme biti neorganiziran. Apeliramo še enkrat na vse tiste, ki imajo socializem vedno na jeziku, da tudi zanj delajo. Predvsem naj postanejo naročniki naše »Delavske Politike« in člani naše organizacije, da bomo skupno gradili in pripravljali pot novi generaciji, da bo nekoč imela lepše in srečnejše življenje. Zanimanje za izid volitev delavskih obratnih zaupnikov je bilo zelo veliko. [illegible]

Kranj

Delavci in delavke v „Jugobruni“ in „Jugočeški“

V soboto, dne 6. februarja volimo svoje obratne zaupnike, ki bodo tekom leta po dolžnosti in pravici zastopali pred podjetniki naše interese. Pred letom izvoljeni zaupniki, na čelu z razredno zavednimi delavci, so po svoji moči v polni meri izvršili svoje dolžnosti. Saj bi jih po končani stavki sicer ne bili odpustili (o čemer pa bo še govora). Odpust zaupnikov pa ni mogel tako strašilno vplivati na delavce, da bi se ne bili upali pripraviti novih volitev zaupnikov. Dalekovidni delavci, ki že dalj časa okušajo sadove tovarniškega dela, se zavedajo, pa pomeni odreči se zakonitim pravicam: živeti še nadalje pod delovnimi pogoji in z zaslužkom, ki omogoča samo še razvoj tuberkuloze. V resnici se je tuberkuloza bohotno »razcvetela« baš med tekstilnim delavstvom, o čemer priča poročilo protituberkulozne lige, ki izkazuje v kranjskem okolišu 107 oseb z odprto tuberkulozo. Koliko pa jih je, ki v domnevi, da so zdravi, še vedno delajo, dokler jih zavratna bolezen ne bo položila na bolniško postelj, s katere ne bodo več vstali. Ta statistika znova potrjuje upravičenost delavskih zahtev po izboljšanju položaja tekstilnih delavcev. Pri zadnjem gibanju se je to ponesrečilo oz. posrečilo samo v neznatni meri. Toda pravica je težko dosegljiva brez žrtev! Da smo noč in dan stražili tovarniške objekte, že to je bila velika žrtev. Ako bi bili vsi delavci razredno zavedni, bi tega ne bilo treba. Podjetniški agenti bi zastonj lovili stavkokaze. Ko smo šli v borbo, smo bili enotni in složni! Plačanci pa so se samo potuhnili. Morda bi bili bolje uspeli, ako bi bili imeli ob strani kmete, obrtnike in trgovce, ki ne bi kazali svojih simpatij samo s tiho željo ali (včasih tudi neiskreno) besedo, temveč, da bi naš glas pravice podprli v javnosti z bolj vidnimi ukrepi. S tem bi na eni strani gospodje uvideli resnost položaja, na drugi strani pa bi mi dobili nove borbene volje. Tudi stališče meščanskega, predvsem klerikalnega časopisja je zelo kvarno vplivalo v javnosti na upravičenost naših zahtev. V tem smo se lahko najbolje sami prepričali in videli kako važna opora je v takem slučaju za nas delavski tisk.

Najbolj nesramno početje pa so vršili po stavki zopet korajžni kapitalistični plačanci, ki so v času stavke iz strahopetnosti hinavsko povdarjali naše zahteve. Veliko šikan in izkoriščanja gre na račun plačanih elementov. In kar je še podlejše, je to, da licemersko priznajo, da jim njihovo zadržanje narekuje dejstvo, da smo marksističnega prepričanja in zavedni delavci! Tudi nekateri funkcionarji »delavskih« organizacij, beli (JZ) in plavi (NSZ), so stavili v pogon svoj stari klopotec ter hočejo vse posledice stavke naprtiti razredni strokovni organizaciji. Pri tem seveda ne imenujejo nas vseh, ampak le rdeče zaupnike. Rdeči zaupniki naj bodo odgovorni za vse, kapitalizem in njegove eksponente pa je treba še nadalje oboževati. Mi poznamo te gospode, kako so v začetku stavke hodili med nas in nam vzpodbujajoče pihali na dušo. Ali so morda imeli pri tem tako neiskren namen, da so pozabli, zakaj smo šli tekstilni delavci v stavko? Saj vendar nismo stavkali za to, da bi videli, kdo bo v akciji bolj korajžen: ali rdeči zaupniki ali beli ali plavi funkcionarji. Šlo je vendar za splošne koristi celokupnega delavstva. Gospodo boli, ker smo na pravi poti in ker smo si upali povedati, da se nam godi krivica. Razredno zavedni delavci moramo biti ponosni na rdečo barvo. Ne pustimo da bi nas prepričali, da nismo bili upravičeni zahtevati večjega koščka kruha. V nebo vpijoči zločin so storili nad nami oni, ki so nam to pravico kratili. Plamen pravice v srcih vedno gori in postopoma raste tudi naša zavest v boju za pravice. Delavci in delavke »Jugobrune« in »Jugočeške«! Pri volitvah obratnih zaupnikov pokažimo, da nam je pravica najvišji ideal in da poznamo pravo pot. Dano nam je, da z glasovanjem dokažemo svojo zavest in manifestiramo za naše pravice. Naj ne bo med nami malodušja, da bi morda celo z abstinenco pokazali, da se ne zanimamo niti za to, kdo bo naš zastopnik pred podjetnikom. Te iskrene besede so napisane za nas vse, v imenu vseh razredno zavednih delavcev, ki nam v duhu stiskajo roko in kličejo: v boj za boljšo bodočnost! Na delo, vsi do zadnjega na volišče.

Tekstilci.

Ekspozitura OUZD se je s prvim februarjem vselila v lastno novozgrajeno poslopje na Stari cesti. V te prostore se je vselil tudi protituberkulozni dispanzer.

Literatura

Knjige, revije in brošure, ki jih omenjamo v tem seznamu, se naročajo naravnost pri založništvih, ki so označena ali pa v knjigarnah. Naša uprava naročil ne sprejema, razen ako je to izrecno navedeno.

Bogdan Krekić »Radnički štrajkovi 1936.« Objašnjenje pravih uzroka njihovih pojava u 1936 godini: 1. Dizanje životnog standarda radnika; 2. sklapanje kolektivnih ugovora .(Osmerka. Str. 72. Izdanje centralnog sekretarijata radničkih komora u Beogradu.)

KUHINJSKO POSODO

v porcelanu, steklu, emajlirano in litoželezno ter krasne jedilne servise ne kupite nikjer ceneje, kakor v oddelku za kuhinjsko opremo firme

IVO ANDRAŠIČ

MARIBOR, VODNIKOV TRG ŠTEV. 4

„Delavska Politika“ in njeni naročniki

Na delo za večkratno izhajanje!

Iz Zidanega mosta nam pišejo:

Želja nas vseh naročnikov je, da bi naš list čimpreje izhajal kot dnevnik, če ne pa vsaj trikrat tedensko. S tem bi bilo nevednemu ljudstvu dosti pomagano. Lažje bi našlo pravo pot in kar je najbolj važno za nas vse: Naš list s pomnoženim številom naročnikov bi kmalu nadkrilil druge liste in postal pomembno glasilo, ki bi ga vsa javnost morala vpoštevati.

»Delavska Politika« je skromna po svojem obsegu, to mi reče marsikdo. Eden mi pravi, da je list drag, tretji pa, če bi bil dnevnik, bi pustil druge dnevnike in tega naročil. Seveda pa ti in taki nezavedneži ne vedo, da list ne more postati ne večji, **ne** cenejši in še manj dnevnik, ako ga ne bomo naročali že sedaj, ko izhaja dvakrat tedensko.

Pomagajmo »Delavski Politiki«, pa bo pomagano tudi nam!

Sodružne pozdrave —a—.

Čital sem »Delavsko Politiko«, pošljite mi jo, jaz pa bom poslal še novih naročnikov.

Danes sem bil v Kranju in sem tam čital na deski »Delavsko Politiko«. Opazil sem takoj, kako nepristransko opisuje dogodke v Španiji, ravno tako, kakor mi sporoča moj bratranec, kateri se bori pri sekciji Italijanov v Španiji na strani zakonite vlade, (Kateri [illegible]

Zato sem sklenil, da brez odloga naročim »Delavsko Politiko«, četudi sem trenutno brez posla. Obenem Vas prosim, da bi mi poslali vse ostale številke, ki so izšle letos, ako jih še imate. Gledal bom, da Vam bom pridobil v tukajšnjem kraju še par naročnikov.

K.

Naša predavanja

v Radvanju

Za preteklo sredo, dne 27. januarja sklicano predavanje v gostilniških prostorih pri Pesku je bilo kljub temu, da je zapadel sneg, lepo obiskano.

Radvanjčani smo si že dolgo želeli, da bi bili tudi mi deležni poduka o socialnih pravicah delavstva. Naš kraj je v pretežni večini delavski in postaja vsak dan bolj. Doslej smo se delavci brigali samo za delo, pozabili pa smo na svoje pravice. Ni čuda, ako je postajal zaslužek vedno bolj pičel, [illegible] Premalo smo bili podučeni o pomenu strokovne organizacije, razrahljana je bila vez solidarnosti

Po predavanju ss. dr. Reismana in Eržena, čigar referata smo poslušalci sprejeli z velikim zadovoljstvom, moramo radvanjski delavci zavihati rokave in iti na delo tudi sami za se. Želimo si, da bi predavatelja še prišla med nas. Število poduka potrebnih je veliko.

Da bomo pa pregnali zaspanost in utrdili zavednost, nam je potrebna naša »Delavska Politika«, ki jo hočemo spraviti v poslednje delavsko stanovanje. Apelu predavateljev smo se tudi odzvali in se je ta večer priglasilo

novih 10 naročnikov na »Delavsko Politiko«.

Po tej poti pojdemo naprej!

na Teznu

V petek, dne 29. januarja t. l. se je vršilo v gostilniških lokalih g. Feliča na Teznu pri Mariboru dobro obiskano predavanje o socialni zakonodaji in pomenu strokovne organizicije ter delavskega tiska. — Predavanje je otvoril in vodil predsednik podružnice SMRJ s. **Karničnik.** Poročala pa sta ss. dr. **Reisman** in **Jelen.** Ob zaključku predavanja se je priglasilo

14 novih naročnikov

za »Delavsko Politiko«.

Polagoma se prebujajo tudi delavci na Teznu, kjer je doslej vladalo silno mrtvilo. Mladina si zlasti želi ustanoviti podružnico »Vzajemnosti«, da bi se mogla udejstvovati na kulturnem polju med delavstvom, za kar je velika potreba zlasti na Teznu.

Hudajama

Važne malenkosti!

Pod tem naslovom je prinesel krščansko socialni organ z dne 21. januarja članek, v katerem hoče članom ZRJ. v Hudijami javno dokazati nekolegijalnost v praksi. V članku čitamo med drugim: Dne 14. t. m. so iztirili polni vozički tik pred koncem šihta. Motorovodja prosi mimoidoče rudarje za pomoč. Pride nek marksist, ki je tudi član ZRJ., pa mu odgovori: »Kaj me briga, za mene je šiht končan« in odide s svojimi sodrugi dalje. Nato pa pride krščanski socialist K. in pravi: »Tovariši, pomagajmo!« In res so trije krščanski socialisti pomagali sodrugu motorovodji spraviti vozičke na tir.

Mi smo zadevo preiskali in ugotovili sledeče: Res je, da so vozički iztirili motorovodji J., ki je član ZRJ. Res je, da je prosil za pomoč. Vendar tista dva vozača, ki sta prišla mimo in od katerih eden je izjavil »kaj me briga itd.« nista člana ZRJ, niti JSZ, pač pa je bil eden izmed njiju prej organiziran v JSZ. Če je potem prišel nek krščanski socialist in pomagal dvigniti vozičke, je storil to tudi v svojo korist, da mu potem ni bilo treba iti peš iz jame.

Mi bi se s tem ne bavili, če ne bi čutili, da hoče dopisnik izrabiti ta brezpomemben dogodek za napad na članstvo ZRJ., ki se ravno v Hudijami močno širi. Vemo, kam to meri! Volitve zaupnikov v II. rudarsko zadrugo in v bratovsko skladnico so pred nami, zato je treba marksiste oblatiti. Pa motite se, [illegible] tovariši, mi tudi v Hudijami **vstajamo!**

Mežica

Shod podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije bo v nedejo, dne 7. februarja s pričetkom ob 9. uri dopoldne v gostilni Toff. Govornik s. Eržen. Rudarji, stojimo pred volitvami zaupnikov, zato pridite vsi na shod!

Velenje

Rudarski shod, ki ga sklicuje podružnica ZRJ, se bo vršil v nedeljo, dne 7. februarja s pričetkom ob 9. uri dopoldne v gostilni Rak. Govornik s. Jelen iz Maribora. Pridite vsi!

Ptuj

Smrtna kosa. V nedeljo, dne 24. januarja je umrl dolgoletni uslužbenec Mestne občine s. Hvalec Jakob v starosti 54 let. Čeravno je že dalj časa bolehal, se do zadnjega tudi težjemu delu ni odpovedal in to je bilo menda vzrok njegove nagle smrti. S. Hvalec je bil skromen, dober zadrugar, strokovničar, vnet za kulturno delo in sploh naklonjen delavskemu gibanju. O njegovi priljubljenosti priča izredno lepa udeležba pri pogrebu. Zapušča ženo in tri nepreskrbljene otroke. Naj mu bo ohranjen trajen spomin, preostalim pa naše sožalje!

Esperanto

Zamenhofov večer v Ptuju.

Tudi pri nas smo — dasiravno skromno — dne 17. decembra t. l. proslavili 77. obletnico rojstva največjega človekoljuba in genija dr. Ludovika Zamenhofa, ustvaritelja Esperanta. Zato mali izvleček iz predavanja na prireditvi.

Kot 14 letni dijak se je mladi Ludovik z vnemo lotil epohalnega dela, ki ga je končal v desetih letih. Videvši zmedo med narodi, ki se ne morejo med seboj sporazumeti, se ni ustrašil nobenih zaprek in bojev ter je z vztrajno odločnostjo leta 1887. objavil svetu prvo svoje delo »D—ro Esperanto«. Oznanjena je bila celemu svetu ideja s pomočjo katere se odstranijo vse zapreke in ovire v medsebojnem sporazumevanju med narodi. Na 1. esperantskem kongresu l. 1905. v Bologni na morju in pozneje niso prišli več skupaj — kakor pravi dr. Privat — Rusi s Poljaki in Francozi z Angleži itd., temveč **ljudje z ljudmi.** Zaslišala se je pesem:

»Na svet je prišel nov občutek,
po svetu gre močen glas
s hitrostjo lahkega vetra
leti naj zdaj iz kraja v kraj...«

Milijone src vseh narodov obdaja duh Esperanta v današnjih razburkanih časih, ko preti barbarski fašizem ugonobiti civilizacijo in zavrteti kolo razvoja nazaj. Nemški reakcionarni imperializem, s svojimi osvajalnimi težnjami ni prijatelj esperantskega gibanja. V deželi, kjer je bil nekoč Esperanto najbolj razširjen, je danes prepovedan. Zato pa je v državah, kjer vlada prava demokracija, n. pr. v Švedski, Holandski, Franciji in drugje, kjer se spoštuje ljudska volja in človeško dostojanstvo, važen činitelj.

Za mir gre, za svobodo gre!

Zato esperantisti vseh dežel, imajoč pred očmi vzroke današnjega kaosa, kličejo proletarcem:

Učite se Esperanto, propagirajte in razširjajte Esperanto, ta prepotreben jezik, ki služi napredku vsega človeštva!

Jod.

Delavski pravni svetovalec

Izostanek od dela radi bolezni otroka (Laško).

Vprašanje: Moj otrok je zbolel na škrlatinki ter mi je radi tega zdravnik prepovedal iti na delo, tako da sem morala ostati 14 dni doma. Ali imam pravico do mezde za ta čas?

Odgovor: Ker ste izostali od dela radi nalezljive bolezni Vašega otroka, ni to okolnost, ki bi bila podana na strani službodajalca, vsled česar Vam ne gre mezda iz naslova izstavitve. Pač pa imate po §u 219 obrt. zak. pravico do mezde za en teden, ker ste bili zadržani opravljati službo brez Vaše krivde iz tehtnih razlogov zadevajočih Vašo osebo.

§ 219 obrt. zak. velja tudi v primeru daljšega bolovanja. (Kranj).

Vprašanje: Ali ima delavec pravico do mezde po § 219 obrt. zak. tudi če je bil bolan več kot en teden?

Odgovor: Delavec ima v smislu gori navedene zakonite določbe pravico do mezde ne glede na to, kako dolgo je trajala bolezen, le da mu v nobenem primeru ne gre mezda več kot za teden dni.

Ali se sme za kuluk zarubiti mezda? (Maribor.)

Vprašanje: Sem nestalen delavec v industrijskem podjetju. Za leto 1930-31 dolgujem mestni občini kuluk v znesku Din 160 in mi je mestna občina radi plačila tega zneska letos zarubila mezdo. Ali je k temu upravičena?

Odgovor: Mezde nestalnih delavcev so po zakonu iz leta 1873 nerubljive za navadne terjatve. Izjemo tvorijo le privilegirane terjatve, t. j. vzdrževalnina za nezakonskega otroka, davki itd. V svrho izterjanja takih terjatev je rubljiva tudi delavčeva mezda. Ne spada pa med privilegirane terjatve terjatev mestne občine na kuluku, ker zakon, s katerim je urejen kuluk, nima nikakega tozadevnega predpisa.

VZAJEMNOST

Za znižanje davka od prireditev in dramskih predstav. Na I. zvezini skupščini »Vzajemnosti« je s. Majdič (Trbovlje) opozoril na [illegible] davčno prakso, da morajo društva »Vzajemnosti« od svojih kulturnih prireditev in dramskih predstav plačati po 30 odst. kosmatega dohodka na vstopnini. Imamo pa društva, ki so taks na vstopnice sploh oproščena ali pa plačujejo samo 10 odst. od vstopnine [illegible] Naloga zvezinega odbora bo, da bo skušal doseči vsaj to, da bo taksa na vstopnice za prireditve društev »Vzajemnosti« znižana na 10 odst.

Maribor

Dramski odsek »Vzajemnosti« vprizori v soboto, dne 6. februarja ob pol 20. uri (ob pol 8. uri) zvečer **v dvorani** Delavske zbornice **»Ameriška tatvina«.** Sodrugi, sodružice, posetite to predstavo v čim večjem številu!

Ruše

Pred kratkim časom ustanovljena podružnica »Vzajemnosti« že lepo napreduje. Prvi se je ustanovil **pevski zbor,** ki je po enomesečnem vežbanju že dvakrat uspešno nastopil. Večina pevcev je mlajših moči, vendar se jim pozna, da imajo trdno voljo ustvariti pevski zbor, ki bo ponos delavskemu gibanju v Rušah. Mlad je pevski zbor, mlad je pevovodja s. Janko Fric, baš zato nas navdaja upanje, da bodo ti pevci vztrajali na začeti poti ter dosegli častne uspehe. Deluje že tudi **tamburaški odsek.** Tekom meseca februarja bomo priredili **Cankarjev večer.** Diletanti bodo vprizorili Cankarjeve »Hlapce«. To pot bodo delavci diletanti nastopili prvič samostojno na odru. Vsekakor za Ruše nov pojav in dokaz, da je v naših vrstah zavel drug veter, ki se hoče otresti malomeščanske navlake. — V kratkem času se obnovi tudi **knjižnica,** ki je za izobrazbo delavstva neobhodno potrebna. Pozabiti ne smemo na predavanja itd. Vsekakor vrši »Vzajemnost« pri nas veliko kulturno delo in vsled tega pozivamo delavstvo, da pristopa k naši organizaciji in pridno poseča njene kulturne prireditve.

Črna

Pustno veselico priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 7. februarja ob 4. uri popoldne v prostorih gostilne Knez v Črni. Vabimo vse, ki hočejo preživeti par uric v prijetni zabavi! Igrajo društveni tamburaši.

Davčne karte za hišno služabništvo. Najkasneje do konca meseca januarja, odnosno v 15 dneh po sprejemu v službo morajo službodajalci nabaviti za leto 1937 davčne karte po Din 50.— za vsakega člana hišnega služabništva.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.